

РЕЦЕНЗІЇ

НОВІТНІ БОТАНІЧНІ СТУДІЇ ПОЛТАВСЬКОГО РАЙОНУ

Гомля Л.М., Давидов Д.А. Флора вищих судинних рослин Полтавського району. – (Видання друге, доповнене). – Полтава, 2017. – 263 с.

У сучасних умовах зростання антропогенного тиску на природні ценози різко зростає необхідність детального вивчення та охорони існуючих осередків рослинності. Проблема вивчення фіторізноманіття та складання видових списків флор певних регіонів залишається пріоритетним завданням розвитку української ботанічної науки.

У рецензованій монографії «Флора вищих судинних рослин Полтавського району» (видання друге, доповнене), укладеній Гомлею Л.М., Давидовим Д.А. представлено результати флористичних досліджень природних екосистем Полтавського району Полтавської області. Наведено флористичний список рослин досліджуваного регіону. Конспект складено за оригінальною схемою, запропонованою О.М. Байрак (1997). Види, що внесені в нумерацію, безпосередньо траплялися авторам під час експедиційних досліджень, їх гербарні зразки зберігаються в Науковому гербарії кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка та особистому гербарії Д.А. Давидова. Проаналізовано систематичні, біоморфологічні, ценотичні та господарські властивості видів. Проведено соціологічну оцінку флори та узагальнено дані про поширення раритетних видів.

У представленій роботі надано інформацію, отриману в комплексній експедиції авторами з вивчення природних екосистем Полтавського району, а також за результатами детального опрацювання та аналізу літературних джерел і гербарних

колекцій. З'ясовано, що саме наявність різноманітних типів фітоценозів у дослідженому регіоні зумовлює високе флористичне різноманіття.

У результаті проведених досліджень авторами складено конспект флори вищих судинних рослин Полтавського району, що нараховує 1126 видів, які належать до 490 родів, 111 родин та 5 відділів. Це більше половини (64,8%) видів від флори Лівобережного Придніпров'я та 22,25% флори України. На підставі отриманих даних представлено інформацію щодо таксономічної різноманітності відділів, родин, родів. Переважна більшість видів флори Полтавського району належить до *Magnoliophyta* (98,31%), значно меншу кількість видів включають *Polypodiophyta* (0,89%), *Equisetophyta* (0,53%) та *Lycopodiophyta* (2 види або 0,18%). Відділ *Pinophyta* монотипний, містить лише 1 вид (0,09%). Спектр десяти провідних родин утворюють *Asteraceae*, *Poaceae*, *Brassicaceae*, *Caryophyllaceae*, *Rosaceae*, *Fabaceae*, *Scrophulariaceae*, *Lamiaceae*, *Cyperaceae* та *Apiaceae*, які об'єднують більше половини видів (58,35%) та родів (56,33%). На перші три родини припадає 27,26% видів та 28,57% родів. Аналіз родового спектра свідчить про панування у флорі району монотипних родів, що становлять більше половини (56,36%) від загальної кількості, хоча охоплюють лише четверту частину видового різноманіття (25,39%). Найбільшою видовою насиченістю характеризується рід *Carex*, що містить 34 види (3,02% від загального видового складу).

Для характеристики біоморфологічної структури флори були використані загальні ознаки, що не залежать від локальних екологічних умов (основна життєва форма та тривалість життєвого циклу). У спектрі біоморф за загальним габітусом переважають трав'янисті рослини (91,3%), тоді як дерева, кущі, кущики та напівкущики за кількістю видів значно поступаються. За тривалістю життєвого циклу у флорі Полтавського району переважають полікарпіки (69,18%). Досить висока частка монокарпічних видів обумовлена термофільним характером флори та антропогенною трансформацією екотопів. Таким чином, авторами доведено, що біоморфологічна структура є типовою для флор помірної зони Голарктики і, в повній мірі, відображає екологічні умови району, зокрема інтенсивність антропогенного впливу.

Робота належно оформлена, містить табличний матеріал; список використаної літератури складає 49 джерел.

Рецензоване видання буде корисними для наукових співробітників, працівників природоохоронних організацій, спеціалістів у галузі екології та біології, викладачів, аспірантів та студентів вищих і середніх учбових закладів, учителів, учнів загальноосвітніх шкіл. Крім того, інформативний матеріал роботи дає можливість використовувати її при організації польових практик із ботаніки у вузах Полтави, екскурсій у природу вчителів біології разом із учнями різних шкіл міста Полтави та Полтавського району, а також при проведенні моніторингових досліджень за станом популяцій раритетних видів флори регіону, динаміки рослинного покриву тощо.

Т.В. Дерев'янюк